

PAPP DÉNES

Miskolci bronzkarikák

Még éjfél előtt egy zsidóságával kérkedő fickó leniggerezett a sarki sörözőben. Érzékeny hangulatban talált, egész nap a világot átkoztam. Vállán indiánfej tetoválás virított, elmondása szerint Magua volt *Az utolsó mohikánból*, bár felőlem Báthory Gábor is lehetett volna, már ami a hajviseletet illeti. Mindenesetre úgy alakult, hogy nekirontottam, testi fölényét kihasználva hamar földre vitt, azonban karjaimat szabadon hagyta, és már éppen azon meditáltam, hogy kinyomom a szemét, amikor a személyzet és a kocsmá közönségének túlbuzgó fele szétválasztott, majd egy lehetőleg gyors és érzelmentes kibékülésre ösztökélt bennünket. Aznap a totális kudarc égőve alatt hajtottam le fejem vánkös nélküli, de egyszerűségében hálás ágybetétemre, aludni azonban nem sikerült, mert úgy áhítottam a reggelt, akár egy verőfényes apokalipszist.

Még sötét volt, amikor megkezdtem a készülődést legújabb munkahelyemre, ahol legújabb első munkanapom várt. Körülbelül tudtam, hová kell mennem, mint általában, és fogalmam sem volt, hogy mit kell majd ott tennem, mint rendesen. A vasútállomás szomszédságában lévő mellékúton gyalogoltam be a türelmi zónába, egy túlságosan büszke patak tragikusan megzabolázott medre mentén. A hajnali sugarak javában bontották a szégyenlős köd könnyű leplét, majd visszaverődtek a kavicsokon bukdácsoló víz darabokra tört tükörvonalán. Csupán egy hosszú lábú, hajlott nyakú madár sötét sziluettje képviselte az elüldözött éjszakát, mint valami totemállat, vagy sejtelmes ómen, de semmiképp sem úgy, mint egy ritka, védett faj egyik eltévedt képviselője, egy fekete gólya. A jegenyék fojtóan tömény illatot ontottak magukból. Két németjuhász csaholása riasztott föl ebből az ámulatból, akik egy cégtáblával ékesített vaskapu melletti ketrecben várták, hogy sorsuk jobbra forduljon. Az udvaron konténerök álltak mindenütt, akár egymásra pakolt gyufásdobozok, és egy targonca, amely a pleisztocén időszak, vagy egy másik lecserélt politikai rendszer átlényegített hagyatéka lehetett.

Jelentkeztem a műszakvezetőnél, aki leginkább értetlenül nézett rám enyhén bandzsa, mogyorószín szemével, majd lassan, vontatottan közölte, hogy egyáltalán nem várt új munkaerőt. Bámultam jól fésült, ősz haját, puhának tűnő, szinte nőies arcbrét, aztán megláttam saját ábrázatom a mögötte lévő üveges szekrény ajtaján. Meglehetősen vadember külsőm lett a jó néhány munkátlan hónap alatt. Szakállam elburjánzott, hajam nagy része egy kontyszerű képződményben pihent a fejem búbján, mellesleg egy régen kinőtt, akkor már csak köldökig érő pólót viseltem, egy itt-ott vérrel pöttyözött, kissé rongyos farmer társaságában, melyet egy ballonkabát megkötőjével fogtam össze a csípőmön, lábamon unisex mokaszin. Próbáltam mosolyogni, és beköptem egy nevet, akivel emlékeim szerint telefonon beszéltem. Azonnal felhívta, majd sóhajtvá felém bólintott. Miközben a műhelycsarnok felé kísért, észrevettem, hogy mindkét lábára sántít egy keveset.

A műhelycsarnok nem sokban különbözött az iparosítás során más külvárosokban is létesített, többször elhagyott, magára hagyatott, gazdátlan és gondozatlan épületek csontvázaitól, melyek nagy része már jóval a rendszerváltás előtt előidézte több acélváros rozsdásodását. Egykor monopolhelyzetűnek gondolt, termelőnek álcázott vállalkozások elefánttemetője, csont nélkül. Lehullott vakolat, hiányzó épületkockák, félig bádog, félig hullámlemez tető, egy-két stroboszkópot idéző neoncső, és az elmaradhatatlan, dupla szárnyú, óriási vasajtók, mint sem repülni, sem úszni nem tudó angyalok, akik csak azért tűnnek szomorúnak, mert valami rejtélyes és megfeythetetlen oknál fogva őket még mindig nem lopták el.

Belépve irgalmatlan bűz csapta meg az orrom. Némi időre volt szükségem, hogy szemem hozzászokjon a félhomályhoz és észrevegyem a megszámlálhatatlannak tűnő macskapopulációt, mely a munkaterület legnépesebb emlősállományának bizonyult. Különböző színű és életkorú közösséget alkottak, szőrükön ugyanaz a grafitszerű árnyalat futott végig, amelyet eredendően a csarnokban általánosan jelen lévő, milliméter vastagon mindent ellepő fémpor képviselt. A macskák szabadon jártak-keltek, az egerek seregének megfékezése volt leginkább feladatuk, mindenképpen szanaszét hügyoztak és fostak mindenütt, még büdösebbé téve az emberek munkához való viszonyát.

Volt tizenkét konténer, melyek egymás mellett, háromszor négyes alakzatban heverték. A formáció hosszabb oldalain, egymással szemben helyezkedtek el a maszatos arcú, piszkos karú és ruhájú munkások, mint megannyi krampusz. Ez volt a fémhulladékot válogatók brigádja. Mindegyiküknek volt egy-egy konténere, melyen többnyire préselt farostból készült palló ívelt át, a pallón hevenyészettnek tűnő elrendezésben különböző méretű műanyag dobozok várakoztak. A sarokban egy gazdátlan tároló árválkodott, egy deszkával a tetején, amely csak arra várt, hogy munkaasztalomná tegyem.

A szakmai kiképzés nem tartott sokáig, a vas és acél tárgyak a középső sor üresen ásító, rácsos tárolóiba kerültek, mert ezekből volt a legtöbb mennyiség. Ha megteltek, ismét üresre kellett cserélni mind. A kis dobozok leginkább a színesfém válogatására szolgáltak, külön került így a sárga- és vörösréz, a cink és a bronz, de a különböző tekercseket, és egyéb, még tovább bontható pici alkatrészeket is külön kellett szortírozni, ahogyan a nagyobb villanymotorokat és más kütyüket. Általában egy, jó esetben másfél konténernyi ipari hulladékot tudott egy ember szétválogatni a nyolcórás műszakban. A tárolók alján rendszerint bődületes mennyiségű por gyűlt össze, ezt átszítálva kigyűjtésre kerültek a kisujj körménél is kisebb nemesfém darabkák. Hiába bánt mindenki óvatosan a levegővétellel, a rendszeres köhögés általánosan számított, és a délutáni orrfújások fehér zsebkendőjében ott feketéllett a délelőtti mocskos emléke.

A munka közbeni beszélgetés itt kivételesen nem volt tilos, a brigád egyébként is elvárta, hogy mindenki valljon színt, durva, nyers humorral törekedtek a gyors és lehetőleg nem nagyon mély megismerés felé az emberi lelkekben, amelyet nem feltétlenül a felebaráti szeretet vezérelt, hanem inkább a kínzó kíváncsiság és az ismeretlentől való félelem együttese hajtott. No és az unalom. Ezeknek a beszélgetéseknek volt némi csoportterápia jellege, amely feltámasztotta akkor már rég halottnak hitt érdeklődésem az iránt a világ iránt, amelyben éltem, és élek azóta is.

Tetemvári Kölyök volt a legfiatalabb, talán tizenhét-tizennyolc lehetett, nagyszájú, gömbölyű mókamester, aki akkor épp pornómán korszakát élte, és ezen kívül még egy munkahellyel rendelkezett, éjjelenként egy fatelepen őrködött. Nagyon kedvelte a zenét, ha nem szólt a kis szürke rádió, énekelt és lármázott, alapjáraton nem bírta a csöndet. Alkalmanként hangosítóként is tevékenykedett az Egyedülálló Bálján, vagy más hasonló rendezvényen. Az összes kurvát ismerte a környéken, szüzességének elvesztését nekik köszönhette, mely esemény az utca másik oldalán, a bokrosabb rész aljában történt nem sokkal érkezésem előtt. Nagyra becsülte szolgálataikat, különösen azokat, akik étkezési jegyet is elfogadtak. Mert ez az utca a város és a rendőrök által megtúrt örömlányok, és az egyetlen örömfű munkahelye is volt egyben. A buzeráns egyébként elég szemtelen és kellemetlen alak hírében állt, nem véletlen, hogy egyszer egy fa tetején kötött ki, lábainál fellógatva, fejfelé, anyaszült meztelenül. A legidősebb nőt Maminak nevezték, aki általában egy vagy két, mindenesetre még nagyon fiatal udvarhölgyével várakozott a kerítés tövében az olcsó kielégülést kereső, tehát csóró kuncaftokra. A tarifák azonban nagyon széles skálán mozogtak, leginkább életkor, szépség, ápoltság függvényében. A leggyönyörűbb hetéra például nagyon ritkán mutatkozott a placcon, akkor is csak nyáron, zsongító napsütésben. Megállt vadonatúj, metálvörös autójával, majd megkezdte fel-le sétáját a járdán, őrzítő bikiniben, frissen, illatosan, abban a biztos tudatban, hogy őt csak kevesen engedhetik meg maguknak.

Egyik nap aztán nem jött a Kölyök. Dzsimmivel és Kacsával (másik nevén – a Tiszeteletessel) találgattuk ennek okát, mert hiányzott színpadias megjelenésű konferansziénk. Dzsimi ősröckernek számított, alacsony, de arányosan izmos testét számtalan tetoválás borította, ezt karatés múltjából származtatta. Egy messzi-messzi külvárosból járt be dolgozni, télen-nyáron biciklivel. Családja nem volt, legalábbis számára már nem, egyszer említette ugyan, hogy újra látta szüleit, amint egy kukában turkálnak, de hamar másra terelte a szót. Családi életét kedvenc kocsmájában élte, melyet jobban otthonának tekintett, mint azt a bérelt félszobát, ahol lakott. Ellentétben a Kölyökkel, ő nem volt elragadtatva a kurtizánoktól, tartós kapcsolatra vágyott, ahol a hűséget a bizalom szavatolja, az intimitást pedig a szeretet. Egy mozgássérült lánnyal levelezett, aki az ország nyugati végében lakott. Találkozásra is sor került közöttük, de a lány szülei közbeléptek, nem bírták elviselni, hogy Dzsimi szegény és pénzért ugyan, de alantas módon guberál.

Kacsának egy élettársa volt és egy gyermeke, a város külterületén laktak egy apró telken, ahol mindennapos harcot vívtak a betörők, rablók, utcai fosztogatók és asszonygyalázók ellen. Állítólag börtönben is ült, de erről soha nem beszélt. Nevét onnan kapta, hogy egyszerre volt pösze és selyp, ugyanis elülső fogainak nagy része hiányzott, valamely általam ismeretlen történés következménye folytán. Annyit azonban tudni lehetett, hogy még így is szerencsésnek mondhatta magát.

Másnapra Kölyök előkerült, Kacsá viszont eltűnt. Kölyök a szüleinél lakott, amikor nem őrködött a fatelepen. Elmesélte, hogy éjjel betörtek hozzájuk, zajra ébredt, és amikor kiment, a két árnyból az egyik leütötte és meglógott. A másikat sikerült elkapnia a földről felpattanva, és hogy el ne szaladjon az is, egy vascsóvel eltörte mindkét sípcsontját. Kevésen múlt, hogy a rendőrök nem őt büntették meg, miután egy álló napig vallatták az őrsön.

Közben kiderült, hogy Kacsá kórházban fekszik, bal oldalán lukas tüdővel. Munka után Dzsímivel és Kölyökkel bementünk hozzá, ivólevet, süteményt és friss gyümölcsöt vittünk neki, és vele együtt fontolgattuk, hogy bepereljük az aljas céget, ahol semmiféle egészségügyi szűrővizsgálatot nem végeztek, nem volt fizikai alkalmassági a felvételnél, és a hely nem rendelkezett munkavédelmi eszközökkel sem, nem beszélve a rengeteg macskapiszokról. Ez azonban csak tehetetlenségünk dühe volt már akkor, mert egyikünk sem értett a joghoz, és együttvéve sem volt annyi pénzünk, hogy ügyvédet fogadjunk.

A brigád tagjai egyébként elég gyorsan cserélődtek, négyünket leszámítva. Így aztán mindig elment valaki, de mindig jöttek mások. Egy magas, vékony férfi, akinek két gyereke volt és egy terhes felesége, aki maszekban házakat festett, de a sajátjával nem tudott elkészülni, aki a piacon árult hétvégén, és állítólag volt Iránban is, de aki minden áldott nap gyalog tette meg a nyolc-tíz kilométeres utat otthonától a munkahelyig és vissza ugyanúgy; aztán ott volt az a zselézett hajjú, tisztaságára nagyon ügyelő cigányinas, aki állandóan Angliába készült, valami szállodába, emiatt, ha eszébe jutott, angolul kezdett halandzsászni; aztán Bagira, a hatalmas mellék, szelíd mamlasz, aki reggel hat előtt még besegített az apjának, teherautóval pékárut terített a város környéki településeken, és aki a szemünk láttára evett meg tizenhárom rántott húsos szendvicset, és még sokan mások, nagyon sokan. Átjáró voltunk, bár nem tudni, honnan, és nem tudni, hová.

Végül mindenkit elküldtek, a fémhulladékot válogató brigádot feloszlatták. Emelkül elcsentem néhány bronzkarikát, a hordozható fémdetektor sokszor rakoncátlankodott a kijáratnál, aznap nálam sem működött, mellesleg már nem rúghattak ki emiatt. A bronz fénye fátyolos, erő kifejtésre nem hajlik, ha végképp nincs választása, akkor török, összekocintva fojtottan tompa, ám viszonylag hosszan rezgő hangot hallat. Akkor azt hittem, soha többé nem látom viszont azokat, akikkel itt valamelyest közel kerültünk egymáshoz. Nem így történt. Dzsímivel a piac mellett találkoztam. Szeme alatt monokli éktelenkedett, már nem volt a régi, igaz, négyen mentek ellene, egyébiránt a város szélére költözött egy fiatal lánnyal, aki előző kapcsolatából, egy autóversenyző elől menekült. A Kölyökkel véletlenül futottam össze, kéz a kézben sétált egy festett vörössel. Azt mondta, már abbahagyta, de azt nem, hogy mit. Kacsát csak messziről láttam egyszer, az utcát seperte élénk színű mellényben, mint városi alkalmazott, és amikor továbbment, nem emelte föl a fejét.

